

וזהב שבעולם ספק הקדש הוא ואסור בהנאה. עד שמצאו לו מקרא מן התורה להתירו. שנאמר "ובאו בה פריצים וחללוה!" ודרשינן, כיון שבאו פריצים ונטלוהו נפק הכסף לחולין.

ומקשינן: ואמאי בקשו לאסור כל כסף וזהב דבעולם, והא אף אי נימא דכסף הלשכה בקדושתו קיימא, וכי הויא כסף ירושלים רובא דכסף דעלמא? והלא אינו אלא מיעוטא. וזיל בתר רובא בכל כסף שבעולם לומר דלאו מירושלים הוא.

אלא אמר אביי: בקשו לגנוז דינרא הדריינא [של אדרינוס] ודינרא טורייאנא [של טריינוס] דשויאפא [שנישוף מחמת יושנו], מפני טבעה של ירושלים! שכל אלו היו ממטבעות ירושלים ורובן באות מירושלים. עד שמצאו לו מקרא מן התורה שנאמר "ובאו בה פריצים וחללוה".

ג-ב אמר רב יהודה אמר רב אסי: כל כסף האמור בתורה סתם — הריהו כסף צורי! היכא דכתיב "שקל", הוא סלע צורי. והיכא דכתיב "כסף" הוא דינר צורי.⁽¹⁾

וכסף האמור בשל דבריהם של חכמים — הריהו כסף מדינה! שהוא שמינית של כסף צורי. והיינו איסתרא סרסאי דאיירי ביה רבי חנינא לעיל.

ומקשינן: וכי כללא הוא? והרי אדם שתובע את חברו בטענת ממון ומחייבו שבועת הדיינין, שנאמר בה "כסף" סתם, כדכתיב "כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור

וגו' שבועת ה' תהיה בין שניהם", ותנן: לשבועת הדיינין צריך טענה של שתי מעות כסף! ולפום כללא דרב יהודה ליבעי שני דינרים שהם כסף צורי. שהרי מעה אינה כסף צורי.

ומשנינן: שאני התם דכתיב "כסף או כלים". ומקשינן: מזה "כלים" שנים, אף "כסף" שנים. וכן מקשינן כלים לכסף. מזה "כסף" שהוא דבר חשוב, אף "כלים" דבר חשוב. נמצא דלאו ב"כסף" בדוקא תליא מילתא אלא בדבר חשוב. שהרי גם בכלים סגי. ומעה כסף הוי נמי דבר חשוב. הלכך בתרי מעות סגי.

ותו מקשינן: והרי חילול מעשר שני על המטבע שנאמר בו "כסף", כדכתיב "וצרת הכסף בידך", ותנן: הפורט סלע ממעות של מעשר שני, שיש בידו פרוטות ורוצה להחליפן לסלע ולהעלותו לירושלים — בית שמאי אומרים: כל הסלע מעות! דאת כל המעות יכול לחלל על הסלע. ובית הלל אומרים: שקל כסף ושקל מעות! שלא יחליף את כל המעות אלא חציין. קתני מיתה שחילל מעיקרא את הפירות על פרוטות נחושת. ואיך מצי למיעבד הכי? והא "כסף" כתיבא, ואין כסף אלא דינר צורי.

ומשנינן: שאני מעשר שני, דכיון דכתיב ביה תלתא זימני "כסף", "ונתת בכסף", "וצרת הכסף" "ונתת הכסף", ריבה כל מילי ואף פרוטות.

ותו מקשינן: והרי חילול הקדש דכתיב ביה "ונתת הכסף וקם לו" ואפילו הכי לא בעינן

1. שהדינר הוא הקטן שבמטבעות צורי. רש"י קידושין י"א. והא דאמר רבי חנינא לעיל דכל

לחללו בדוקא על כסף צורי. דהאמר שמואל: הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה — מחולל! ופרוטה לאו כסף צורי היא.

ומשנינן: הקדש נמי יליף בגזירה שוה "קדש" "קדש" ממעשר שני, דמהני חילול בכל דבר.

ותו מקשינן: והרי קידושי אשה שאמור בהם כסף, דהא כתיב באמה עבריה "ויצאה חנם אין כסף", ודרשינן: אין כסף לאדון זה שיוצאת ממנו בסימני גערות, אבל יש כסף לאדון אחר, והוא האב שמקבל את כסף קידושיה.

ותנן: בית שמאי אומרים: האשה מתקדשת בדינר ושוה דינר!

ובית הלל אומרים: בפרוטה ובשוה פרוטה! ועל אף דכתיב בהו "כסף" לא בעינן כסף צורי, אלא סגי בפרוטת נחושת.

וקשיא, וכי לימא דרב אסי, דאמר "כל כסף שבתורה כסף צורי" אזיל כבית שמאי דאמר "דינר ושוה דינר"? והא לית הלכתא כוותייהו.

אלא אי איתמר הא דרב אסי, הכי איתמר: אמר רב יהודה אמר רב אסי: כל כסף קצוב האמור בתורה הריהו כסף צורי. וכסף האמור בדין של דבריהם של חכמים, הריהו כסף מדינה! שהוא שמינית שבכסף צורי. ובהכי סלקא כל קושיות דלעיל. דלעולם "כסף" סתם שלא נאמר בו קצבה, לאו דוקא כסף צורי הוא.

ומקשינן: אי לכסף קצוב אתא רב אסי, מאי

קא משמע לן? והא תנינא במתניתין "חמש סלעים של בן במנה צורי, ושליש של עבד וחמישים של אונס ומפתה ומאה של מוציא שם רע, כולם בשקל הקודש במנה צורי". וכבר הובאו במשנה כל המקומות שנזכר בהם כסף קצוב שהוא כסף צורי. ומאי אתא רב אסי לאוסופי?

ומשנינן: הא דשל דבריהם הוא כסף מדינה איצטריכא ליה לרב אסי לאשמועינן. וכהא דתנן: התוקע לחבירו, [שמכהו באוזנו. ועוד פירש רש"י שתקע בפיו קול לאוזנו של חבירו] נותן לו סלע משום בושת!

ועלה קאמר רב אסי: לא תימא שהוא סלע צורי השוה ארבע זוזי, אלא סלע מדינה השוה פלגא דזוזא. דבמדינה קרי אינשי "סלע" לפלגא דזוזא.

חנן בישא תקע ליה לההוא גברא באוזנו. אתא לקמיה דרב הונא.

אמר ליה רב הונא: הב ליה לזה שתקעת לו, פלגא דזוזא.

היה ליה לחנן בישא זוזא מאכא [שנפחתה א-א צורתו] בהדיה, דלא נפיק בהוצאה ואינו עובר לסוחר. תקע ליה חנן בישא לההוא גברא זימנא אחרינא, ונתחייב לו עוד פלגא דזוזא, ויהביה ניהליה את כולו.

שנינו במתניתין: שלישים של עבד, חמישים של אונס ושל מפתה, ומאה של מוציא שם רע כולם בשקל הקודש במנה צורי.

והוינן בה: הא דקתני תו "כולם בשקל הקדש", למה לי? הא תנא ליה ברישא וכבר